

Sygn. akt III AUa 195/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Joanna Baranowska (spr.)

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski

SSA Lucyna Guderska

Protokolant: sekr. sąd. Małgorzata Matusiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 października 2015 r. w Ł.

sprawy **M. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o zwrot nienależnie pobranej renty rodzinnej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 15 grudnia 2014 r. sygn. akt VIII U 2043/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. na rzecz M. K. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.**

Sygn. akt III AUa 195/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 maja 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 138 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 f. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) zobowiązał M. K. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia - renty rodzinnej- za okres od dnia 1.05. 2013 roku do 30.09.2013 roku w kwocie 4.155,75 zł wraz z odsetkami za okres od 21.05.2013 roku do 6.05.2014 roku czyli do daty wydania zaskarżonej decyzji.

M. K. powyższą decyzję uznała za krzywdzącą i w dniu 4 czerwca 2014 roku złożyła odwołanie wnosząc o jej zmianę poprzez nieobciążenie jej obowiązkiem zwrotu pobranych świadczeń. W uzasadnieniu wskazała, że przyczyny zdrowotne uniemożliwiły kontynuowanie nauki w szkole i na tą okoliczność złożyła zaświadczenia lekarskie.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie, wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że wnioskodawczyni od maja 2013 roku nie uczestniczyła na zajęciach a więc w chwili pobierania świadczenia miała świadomość, rzeczywistego niepobierania nauki w celu jej ukończenia.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 15 grudnia 2014 roku w sprawie sygn. akt VIII U 2043/14 Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zwolnił M. K. z obowiązku zwrotu pobranych świadczeń od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. za okres od 1 maja 2013 roku do 30 września 2013 roku w kwocie 4155,75 zł i odsetek za okres od 21 maja 2013 roku do 6 maja 2014 roku w kwocie 428,05zł.

Wydając zaskarżony wyrok Sąd pierwszej instancji za podstawę orzeczenia przyjął następujące ustalenia faktyczne:

I. K., będący ojcem wnioskodawczyni, zmarł 12 grudnia 2006 roku. Pozostawił córkę M. K. - ur. (...)

Decyzją z dnia 31 stycznia 2007 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał wyżej wymienionej rentę rodzinną od dnia śmierci I. K.. Wnioskodawczyni zapisała się do Zaocznej Policealnej Szkoły Cosinus w Ł. na semestr pierwszy w roku szkolnym 2012/2013. Została przyjęta do szkoły 21 lutego 2013 roku a nauka miała trwać cztery semestry. Do szkoły tej wnioskodawczyni uczęszczała:

- 23 i 24 marca 2013 roku (obecna na wszystkich zajęciach)

- 6 kwietnia 2013 roku (obecność 4/8 godz.)

- 7 kwietnia 2013 roku nieobecna

-14 kwietnia 2013 roku (obecność 6/10 godz.)

- 27 kwietnia 2013 roku (obecność 4/10 godz.)

- 28 kwietnia 2013 roku (obecność 6/10 godz.)

- w pozostałych terminach była nieobecna w szkole.

Wnioskodawczyni była słuchaczką w szkole w okresie od dnia 21 lutego 2013 roku do 16 lipca 2013 roku, kiedy to na własne żądanie zrezygnowała z nauki w szkole odbierając dokumenty. W dniu 7 czerwca 2013 roku M. K. wykonała szereg badań ze skierowań lekarskich z powodu bólów od początku maja 2013 roku, które zgłosiła lekarzowi ZOZ Ł. Przychodnia nr (...) w Ł. w dniu 2 maja 2013 roku. Wnioskodawczyni pierwsze uwagi do lekarza na temat bólów poczyniła już we wrześniu 2010 roku, kontynuowała leczenie we wrześniu i październiku 2013 roku. We wkładce do historii choroby lekarz zanotował informacje o "niezdolności do pracy". W dniu 18 czerwca 2013 roku wnioskodawczyni zgłosiła się do Szpitala im. (...) w Ł. z powodu nawracających od około miesiąca dolegliwości bólowych brzucha, z towarzyszącym znacznym osłabieniem, nudnościami, wymiotami po posiłku jak i silnymi bólami głowy, na które od kilku lat przyjmuje silne środki przeciwbólowe. Lekarz na Izbie Przyjęć ustalił, że stan ogólny zdrowia wnioskodawczyni jest średnio ciężki. Wnioskodawczynię wypisano z zaleceniem zgłoszenia się w dniu następnym do oddziału w celu wyznaczenia pilnego terminu gastroskopii oraz konsultacji ginekologicznej oraz przepisano lek C. 40 mg. W czasie następnego pobytu w dniu 21 czerwca 2013 roku w Szpitalu im. (...) rozpoznano "przewlekłe zapalenie żołądka, zaburzenia czynnościowe odźwiernika, kaskadę w zakresie trzonu żołądka". Zapisano wnioskodawczyni lekarstwa i zalecono dalsze leczenie ambulatoryjne w POZ. Następnie od 9 lipca 2013 roku wnioskodawczyni podjęła leczenie w (...) Centrum (...) w Ł.. Następnie wnioskodawczyni dostała się na (...) na pierwszy rok niestacjonarnych studiów prawniczych, a rozpoczęcie nauki nastąpiło w dniu 1 października 2013 roku, co spowodowało wznowienie wypłat renty chorobowej.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty zawarte w aktach sprawy oraz w załączonych do akt sprawy aktach rentowych ZUS a także uzupełniająco na podstawie zeznań wnioskodawczyni.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za zasadne i przytoczył treść art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), zgodnie z którym osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Stosownie do ust. 2 pkt. 1 cytowanego przepisu za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Sąd Okręgowy wskazał, że w myśl art. 84 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 1442) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. II. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Sąd Okręgowy wskazał, że przedmiotem sporu jest obowiązek zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej przez wnioskodawczynię po zmarłym ojcu. Kwestię renty rodzinnej reguluje art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), zgodnie z którym prawo do renty rodzinnej przysługuje do czasu ukończenia nauki w szkole, jeżeli dziecko ukończyło 16 lat, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 roku życia.

W ocenie Sądu Okręgowego z dowodów zebranych w sprawie wynika, że wnioskodawczyni przez pierwszą połowę semestru uczęszczała, co do zasady, na zajęcia lekcyjne. Okoliczność, że musiała przerwać naukę z powodów zdrowotnych, prowadzi do wniosku, że zamiarem wnioskodawczyni było kontynuowanie nauki w szkole. Sąd zauważył, że M. K., dopóki mogła, uczęszczała do szkoły i nawet oddała na cztery wymagalne, dwie prace. Dopiero bardzo dobrze udokumentowane okresy wzmoczenia choroby spowodowały, że była zmuszona przerwać chodzenie na lekcje. Znamienne jest, że wnioskodawczyni przestała uczęszczać do szkoły z własnego wniosku w czasie wakacji a nie została skreślona decyzją szkoły. Oznacza to, że placówka nie widziała potrzeby ingerowania w proces oświatowy wnioskodawczyni, uznając, że w najlepszym wypadku nie dostanie promocji na następny semestr. Sądowi notoryjnie, znane są z wielu innych podobnych spraw dotyczących uczniów tej szkoły, że kierownictwo dosyć szybko podejmowało decyzję o skreśleniu z listy słuchaczy szkoły, gdy frekwencja była tak niewielka, że nie było mowy o dopuszczeniu słuchacza do egzaminów czy zaliczeń semestralnych.

Sąd Okręgowy podniósł, że renta rodzinna przysługuje osobie czynnie biorącej udział w zajęciach szkolnych, a więc nie tylko uczestnictwa w lekcjach ale też składania prac wymaganych przez szkołę czy podchodzenia do egzaminów. Nie ma natomiast istotnego znaczenia jaki wyniki w nauce osiągnie uczeń. Jednakże normalne przeszkody w edukacji czy pracy człowieka powszechnie uznawane jako okoliczności usprawiedliwiające absencję, nie mogą być wykluczone w niniejszej sprawie tylko dlatego, że dla szkoły stan niezdolności do nauki z powodu choroby nie miał decydującego znaczenia dla zaliczenia określonego semestru. Takie rozumowanie naruszałoby równe traktowanie obywateli będących w podobnej sytuacji życiowej i prawnej (art.32 Konstytucji RP). Sąd Okręgowy przytoczył wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19-02-2013r., I UK 471/12, w którym wyjaśnił, że z art. 68 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach wynika, że "prawo do renty rodzinnej dla dzieci, które ukończyły 16 lat życia, z zastrzeżeniem "do ukończenia nauki w szkole" (pkt 2), jest wyjątkiem od zasady przysługiwania tego prawa wszystkim dzieciom, które nie skończyły jeszcze 16. roku życia (pkt 1). To zaś oznacza konieczność dokonania wykładni użytego w art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy zwrotu "do ukończenia nauki w szkole" w ten sposób, że przepisem tym nie jest objęty przypadek "nauki w szkole", sprowadzający się wyłącznie do formalnego legitymowania się statusem ucznia, jeżeli ubezpieczona nie wykonuje faktycznie obowiązków objętych programem nauczania, tym bardziej, gdy podejmuje pracę zarobkową

w pełnym wymiarze, dysponując własnym źródłem utrzymania." Powyższe stanowisko zostało podtrzymane przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 20-05-2013w sprawie III AUa 542/13, w którym Sąd wyjaśnił, że nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że przesłanki art. 68 § 1 pkt 2 u.e.r.f.u.s., zrealizowane zostają poprzez sam fakt uzyskania formalnego statusu ucznia, mimo oczywistej pozorności procesu kształcenia. Bowiernie uprawnienie do renty rodzinnej zależy od określonych starań dziecka, występującego w roli ucznia, skoro już z treści art. 68 ust. 1 pkt 2 u.e.r.f.u.s. wynika, że celem nie jest nauka sama w sobie, ale jej "ukończenie". Pojęcie "nauki w szkole" nie powinno być rozumiane dowolnie. Nie można mówić o pobieraniu nauki, gdy uczeń nie podejmuje żadnych starań w kierunku przyswajania wiedzy, a status osoby uczącej się uzyskuje tylko przez "zapisanie się" do określonej szkoły. W konsekwencji przepisem tym nie jest objęty przypadek "nauki w szkole", sprowadzający się wyłącznie do formalnego legitymowania się statusem ucznia, jeżeli ubezpieczony nie wykonuje faktycznie obowiązków objętych programem nauczania, tym bardziej, gdy podejmuje pracę zarobkową w pełnym wymiarze, dysponując własnym źródłem utrzymania.(wyrok SN 19-02-2013w sprawie I UK 471/12)

Mając na uwadze powyższe stanowisko judykatury, zdaniem Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że wnioskodawczyni wykazała, że zapisując się do szkoły zamierzała kontynuować naukę i ją ukończyć, przynajmniej do momentu pogorszenia się stanu zdrowia a potem do chwili zdania na (...). Przy czym, nie jest istotny zamiar w chwili zapisywania się do szkoły a fakt czy faktycznie uczeń uczęszczał do szkoły zgodnie z regulaminem szkoły a także wykonywał zadawane prace jak i podejmował próby zdawania egzaminów. Niewątpliwie przez duży okres wnioskodawczyni uczęszczała na zajęciach i oddała dwie zadane prace. W konsekwencji Sąd Okręgowy zmienił wyrok także w zakresie akcesoryjnych odsetek.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł organ rentowy zaskarżając wyrok w części dotyczącej zwolnienia wnioskodawczyni z obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za sierpień i wrzesień 2013r i zarzucając mu:

1. naruszenie prawa procesowego poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 ust. 1 k.p.c. polegające na rozstrzygnięciu kwestii pobierania przez wnioskodawcę nauki w szkole, w oparciu o ustalenia nie mające pokrycia w rzeczywistości.
2. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2013r. poz. 1440 t.j.) poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż wnioskodawcy przysługuje prawo do renty rodzinnej w okresie od 01.08.2013r. do 30.09.2013r.

Wskazując na te zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji z dnia 6.05.2014 roku w zaskarżonej części.

Apelujący podkreślił, że wnioskodawczyni wobec podjęcia nauki z dniem 1.10.2013r. na Uniwersytecie (...) ponownie nabyła prawo do renty, która ze wskazanym wyżej dniem została jej wypłacona

W uzasadnieniu apelujący podniósł, że w myśl art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału zaś zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS dzieci własne mają prawo do renty rodzinnej

- 1) do ukończenia 16 lat,
- 2) do ukończenia nauki w szkole, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 lat,
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresach, o których mowa w pkt 1 i 2.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 i 2 pkt 1 powołanej ustawy osoba, która pobrała nienależne świadczenie, jest zobowiązana do jego zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się m. in. świadczenia wypłacone

mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa o ich pobierania.

W ocenie apelującego Sąd przekroczył zasadę swobodnej oceny dowodów uznając, iż w ustalonych okolicznościach sprawy wnioskodawczyni nadal kontynuowała naukę poprzez fakt posiadania statusu ucznia od momentu rezygnacji z nauki w szkole policealnej do momentu podjęcia nauki w szkole wyższej. Wnioskodawczyni podjęła naukę na pierwszym semestrze w zaocznej policealnej szkole z dniem 21.02.2013r. i zrezygnowała z tego kształcenia w dniu 16.07.2013r. tj. w czasie wakacji, gdyż dostała się na studia, które rozpoczęła z dniem 1.10.2013r. W ocenie apelującego nie można zgodzić się z sądem, że na skutek rezygnacji wnioskodawczyni z nauki w lipcu 2013r. i utratą statusu ucznia, nie istnieje podstawa do zwrotu renty za sierpień i wrzesień 2013r. Zrezygnowanie z nauki, nie może dawać prawa do wliczenia miesięcy wakacyjnych (tu: poza lipcem), a tym bardziej września, w którym wnioskodawczyni już nie podjęła nauki w policealnej szkole, albowiem przerwała w niej kształcenie na etapie pierwszego semestru. Nie zachowała zatem ciągłości nauki i jako pozbawiona statusu uczniowskiego w tym czasie, nie może korzystać z przywileju pobierania świadczenia w okresie wakacyjnym, ani w miesiącu rozpoczynania się nauki na drugim semestrze szkoły średniej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny sprawy i dokonał właściwej oceny zgromadzonego materiału dowodowego.

Apelacja najpierw stawia zarzut naruszenia prawa procesowego tj. art.233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 ust. 1 k.p.c. polegające na rozstrzygnięciu kwestii pobierania przez wnioskodawczynię nauki w szkole, w oparciu o ustalenia nie mające pokrycia w rzeczywistości. Tak sformułowany zarzut apelacji i użyte w jej uzasadnieniu argumenty nie mogły wywrzeć zamierzonego przez skarżącego skutku w postaci korekty zaskarżonego wyroku w kierunku wskazanym przez apelującego.

Podkreślić należy, że na etapie postępowania apelacyjnego spór ograniczył się do kwestii obowiązku zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej za miesiąc sierpień i wrzesień 2013 roku. W pozostałej części skarżący nie kwestionuje rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew zarzutom apelacji ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy są prawidłowe i kompletne, a wyprowadzone z nich wnioski nie budzą zastrzeżeń. Ustalenia te Sąd Odwoławczy podziela i przyjmuje za własne. Przechodząc do oceny zarzutu naruszenia przepisów postępowania, Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia zarzutu skarżącego wskazującego na dowolną interpretację zebranego materiału dowodowego przez Sąd pierwszej instancji w oparciu o zebrany w toku postępowania materiał dowodowy. Zarzut tak sformułowany jest bezzasadny. Nie można mówić o przekroczeniu przez Sąd Okręgowy zasady swobodnej oceny dowodów określonej w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy - wbrew twierdzeniom apelacji - przekonywująco uzasadnił przyczyny, dla których uznał, że M. K. kontynuowała naukę w szkole i miała prawo do renty rodzinnej w okresie miesięcy wakacyjnych tj. sierpnia i września 2013 roku.

Prawo do renty rodzinnej dla dziecka ze względu na wiek ulega przedłużeniu w przypadku kontynuowania nauki w szkole (nie dłużej niż do osiągnięcia 25 lat życia, z zastrzeżeniem art. 68 ust. 2). Utratę uprawnień spowoduje ukończenie nauki i chodzi tu o takie sytuacje jak usunięcie ze szkoły, skreślenie z listy studentów, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca. Ubezpieczona nie utraciła statusu ucznia Zaocznej Szkoły Policealnej Cosinus w Ł., lecz podjęła decyzję o zmianie uczelni. W dniu 16 lipca 2013 roku zrezygnowała ze szkoły i odebrała dokumenty. Następnie złożyła je w kolejnej uczelni, została przyjęta na pierwszy rok niestacjonarnych studiów prawniczych na Uniwersytecie (...), gdzie od 1 października 2013 roku kontynuuje naukę zaś wypłata renty rodzinnej została wznowiona. Podjęcie nauki na Uniwersytecie (...) nastąpiło w najbliższym możliwym terminie po dacie 16 lipca 2013 roku.

Z ugruntowanego orzecznictwa sądów wynika, że renta rodzinna przysługuje dziecku uczącemu się w szkole, także w okresach przerw w nauce, niezależnie od tego, czy formalnie zachowało ono status ucznia. Dla ustalenia obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, decydujące znaczenie ma świadomość i zamiar ubezpieczonego, który pobrał świadczenie w złej wierze – tak np. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2004 r. I UK 3/04 (Lex 146568). Przepisy o rencie rodzinnej nie uzależniają prawa do tego świadczenia od systematyczności nauki, jej pozytywnych rezultatów, ewentualnego powtarzania semestrów. Jedyny warunek to kontynuowanie nauki i ograniczenie wiekowe. Jednakże prawo do renty rodzinnej przysługuje także za okres wakacji (tj. za lipiec i sierpień, a w przypadku studentów także wrzesień). Dziecku, które ukończyło szkołę ponadgimnazjalną, prawo do renty rodzinnej za okres wakacji przysługuje, o ile w tym samym roku kalendarzowym zostało przyjęte do szkoły wyższej i naukę kontynuuje.

Przez naukę w szkole, o której mowa w art. 68 ust. 1 pkt 2 u.e.r.f.u.s., rozumie się naukę w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (publicznych i niepublicznych), szkołach wyższych (państwowych i niepaństwowych), szkołach prowadzonych przez Kościół (...), a także pozaszkolnych formach kształcenia, doksztalcania bądź doskonalenia zawodowego (np. w ramach różnego rodzaju kursów lub praktyk zawodowych). W grę wchodzi wszelkie formy kształcenia w systemie stacjonarnym, zaocznym, wieczorowym i korespondencyjnym. Renta rodzinna przysługuje również słuchaczom studiów doktoranckich i studiów podyplomowych. Okres pobierania nauki, o którym mowa w art. 68 ust. 1 pkt 2 u.e.r.f.u.s., obejmuje nie tylko okres efektywnego uczestniczenia w zajęciach objętych programem nauczania, ale także okres wakacji, urlopu zdrowotnego dla ucznia szkoły średniej czy urlopu dziekańskiego dla studenta wyższej uczelni, jak również przerw w edukacji wynikających ze skreślenia z listy uczniów i ponownego przyjęcia w ich poczet. Bez znaczenia pozostaje przyczyna wydłużenia czasu nauki czy studiowania. Okres pobierania nauki pojmowany jest szeroko, gdyż obejmuje nie tylko okres efektywnego uczestniczenia w zajęciach objętych programem nauczania, ale także okres wakacji, urlopu zdrowotnego dla ucznia szkoły średniej czy urlopu dziekańskiego dla studenta wyższej uczelni (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2000 r., II UKN 739/99, OSNAPiUS 2002 Nr 9, poz. 215), jak również przerw w edukacji wynikających ze skreślenia z listy uczniów i ponownego przyjęcia w ich poczet (wyroki Trybunału (...) z dnia 26 kwietnia 1968 r., III TR 1772/67, OSPiKA 1969 Nr 12, poz. 250 i z dnia 29 listopada 1967 r., IV TR 95/76, niepublikowany oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 1986 r., II UZP 47/85, OSNCP 1986, poz. 204, nawiązująca do wyroków Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1981 r., II URN 7/81, niepublikowanego i z dnia 27 kwietnia 1982 r., II URN 74/82, OSNCP 1982 nr 11-12, poz. 176, a także wyroki tego Sądu z dnia 6 maja 1986 r., II URN 45/86, (...) 1986 nr 10-11, s. 83, z dnia 16 kwietnia 1999 r., II UKN 571/98, niepublikowany, z dnia 3 października 2000 r., II UKN 739/99, OSNAPiUS 2002 Nr 9, poz. 215 i z dnia 24 listopada 2004 r., I UK 3/04, OSNP 2005 Nr 8, poz. 116); wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2014 r. I UK 414/13 (Lex 1483946).

W tej sytuacji, zdaniem Sądu odwoławczego, chybione są zarzuty apelacji dotyczące naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., które w swej istocie prowadzą się do przedstawienia własnej i korzystnej dla apelującego oceny dowodów. Tym samym uznać należało, że nie doszło do naruszenia prawa materialnego tj. art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny nie dopatrył się zasadności zaskarżenia i na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.

O kosztach procesu, obejmujących koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1, 3 k.p.c. przy zastosowaniu stawek określonych w § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013r. poz. 461 z późn. zm.).